

Čís. 14645.

K výkladu § 54 čís. 2 konk. ř.

Služebními kaucemi podle § 54 čís. 2 konk. ř. rozumí se t. zv. nepravidelné jistoty; jejich pojem.

(Rozh. ze dne 25. října 1935, Rv I 1710/35.)

Žalobce složil při nastoupení služebního poměru u žalovaného družstva podle ustanovení služební smlouvy jako kauci 20.000 Kč za případné náhradní nároky žalovaného ze žalobcova služebního poměru. Při tom bylo smluveno, že družstvo může touto částkou volně naložiti ve svém závodě. Dnem 1. února 1933 byl služební poměr žalobcův družstvem, jež dne 30. prosince 1933 upadlo do konkursu, vypovězen. Prvý soud vyhověl žalobě na uznání pravosti pohledávky 20.000 Kč v první třídě. Odvolací soud žalobu zamítl, maje za to, že nešlo o kauci v technickém slova smyslu, poněvadž žalované družstvo mohlo podle ujednání s penězi, které dal žalobce družstvu »jako kauci«, volně nakládati.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody :

Služební jistota (kauce) bývá zřízena pravidelně ve formě zástavního práva. Jsou však možné i případy, v nichž jistota přechází odevzdáním do vlastnictví zaměstnavatelova a zaměstnanci, který jistotu dal, přísluší jen právo žádati zpět své peněžitě plnění, proti kterémuž nároku může ovšem zaměstnavatel uplatňovati své nároky na náhradu škody kompenzací (pignus irregulare). Podle § 54 čís. 2 konk. ř. (zák. čís. 64/31 sb. z. a n.) náležejí do první třídy konkursních pohledávek pohledávky úpadcových zaměstnanců z poměru služebního nebo pracovního a zejména též nároky na vrácení služebních kaucí. Pokud jde o případy zřízení kauce ve formě zástavního práva, nebylo třeba zaměstnancům zajistiti zvláštním předpisem zákona právo, žádati takové jistoty zpět v první třídě konkursních věřitelů, ježto zaměstnanec zůstal vlastníkem odevzdané jistoty, zástava nenáleží ke jmění úpadcovu a zaměstnanec může její vrácení se domáhati (vindikací) z důvodu vlastnického práva (§ 47 konk. ř.). Má tedy § 54 čís. 2 konk. ř. na mysli t. zv. nepravidelné jistoty (kauce), (pignus irregulare), při nichž zaměstnanci přísluší jen nárok na vyplacení složené částky za kauci, jakmile došlo ke skončení služebního poměru, t. j. konkursní nárok. Tento nárok byl podle konkursního řádu z roku 1914 zařazen do třetí třídy úpadcových věřitelů, čímž zřejmě nebyla poskytnuta zaměstnancům dostatečná právní ochrana, a ježto bylo nutno učiniti nějaká ochranná opatření ve prospěch služebních jistot, byly výsady zaměstnanců v § 54 čís. 2 konk. řádu z roku 1931 rozšířeny také na jiné nároky ze služebního poměru a obzvláště na vrácení služebních kaucí (viz důvodovou zprávu k vládnímu návrhu konk. ř. tisk. senátu 253/1930). V souzené věci byla částka 20.000 Kč žalobcem složena jako kauce za případné náhradní nároky žalovaného družstva ze žalobcova služebního poměru a při tom vymí-

něno, že družstvo může touto částkou volně naložiti ve svém závodě. Jde tedy o nepravdivou jistotu (kauci) a nikoliv o pouhou zápůjčku, ježto odevzdaná částka měla býti především zárukou za splnění povinností zaměstnancových ze služební smlouvy a za případné nároky zaměstnavatelovy na náhradu škody, a jen vedlejším ujednáním bylo zaměstnateli přenecháno i užívání jistiny. Ježto žalobcův služební poměr byl již skončen a žalovaným družstvem žádné náhradní nároky uplatňovány nebyly, je již z tohoto důvodu žalobní žádost opodstatněna.

Čís. 14646.

K otázce příslušnosti pracovních soudů. Podstatné znaky služebního poměru.

(Rozh. ze dne 25. října 1935, Rv I 1804/35.)

Podle přednesu žalobcova zavázala se žalovaná firma, že mu zaplatí $\frac{1}{2}\%$ provise z obchodů, jež uzavře se zákazníky, získanými prostřednictvím žalobcovým. Žalobou domáhá se nyní na žalované zaplacení této provise. Pracovní soud a odvolací soud ve věcech pracovních uznaly žalobní nárok důvodem po právu.

Nejvyšší soud zrušil oba rozsudky pro zmatečnost a žalobu odmítl.

Důvody :

Podle § 1 zák. čís. 131/31 sb. z. a n. jsou pracovní soudy výlučně příslušné rozhodovati o sporech z pracovního, služebního neb učebního poměru založeného soukromoprávní smlouvou, vniklých mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Podle § 2 a) jsou pracovní soudy v mezích ustanovení § 1 příslušné rozhodovati zejména ve sporech o mzdu, provisi a jiné služební požitky a odměny. Odůvodnění vládního návrhu (tisk senátu Nár. shrom. čís. 352 z roku 1930) uvádí k tomuto ustanovení, že co do pojmu »provise« nejde tu o zaopatřovací požitky horníků, nýbrž o platy zaměstnanců, zejména v obchodech (provisních agentů), a to bez rozdílu, zdali jde o osoby pracující výhradně pro jediného zaměstnavatele nebo pro několik zaměstnavatelů. Z toho plyne, že do příslušnosti pracovních soudů spadá nárok na provisi jen tehdy, jestliže nárok ten vyvěrá z poměru služebního (pracovního), že tedy ten, kdo se domáhá takového nároku, jest zaměstnancem žalovaného, tudíž nikoliv i v případech jiných, kde jde o samostatného podnikatele (obchodníka) (čís. 13156 sb. n. s.). Podstatným znakem poměru služebního jest, že předmětem smlouvy jsou služby (práce), t. j. určitá služební činnost, nikoli jen jejich výsledek, a že při konání služeb (prací) jest zaměstnanec povinen řídit se rozkazy zaměstnavatelovými, čímž vzniká poměr zaměstnancovy vázanosti a podřízenosti k zaměstnavatelovi, pokud jde o jeho činnost, vymezenou služební (pracovní) smlouvou. Těchto předpokladů v souzené věci není podle toho, co sám žalobce ve sporu přednesl a co ve sporu vyšlo najevo. Žalobce domáhá se zaplacení zažalo-